
Indledning

Skæve køn

Q_{ueer}.

Der findes vel ikke et tilsvarende ord i det danske sprog, men 'underlig' eller 'skæv' antyder i det mindste, hvad det handler om. Fra at være et nedsættende slangudtryk for bøsser og en betegnelse for at være havnet i en ubehagelig situation – at være *in queer streets* betyder at være fanget i (særligt økonomiske) problemer – er *queer* i akademiske sammenhænge efterhånden blevet etableret som en paraplybetegnelse for teoriudviklinger og analytiske optikker, der har hentet centrale elementer fra såvel gay- og lesbian studies som fra poststrukturalistisk teori. At være *in queer streets* i dagens Akademia indebærer dermed ikke nødvendigvis, at man ikke får anerkendelse for sine forskningsprojekter; tværtimod ser det ud til, at queerede optikker har formået at gøre sig gældende som en relativt accepteret teoretisk indfaldsvinkel. Dette er ikke det samme som at sige, at queer teori er blevet et *mainstream* element i dansk Aka-

demia. Beskæftiger man sig med feministisk teori eller kønsforskning er det dog svært at komme udenom queer teori som et af de senere års væsentligste bidrag til forskningen.

Hvis man inddræber nærmere, hvad en queeroptik bidrager med, kan man med fordel stille queerteori op overfor mere traditionel, køns-, homo- og biseksualitetsforskning, idet den er funderet på mere essentialiserende, entydige identitetsfokuseringer samt mere standpunktsteoretiske vægtninger.

Traditionelt har forskning relateret til 'skæve identiteter' forudsat eksistensen af latente, undertrykte, skjulte eller fortrængte skabsidentiteter, som skulle læses frem fra især skønlitterære tekster. Frigørelsen fra normalitetens (heteroseksualitetens) hegemoni skulle muliggøres ved hjælp af synliggørende kritikker af undertrykkelse og manglende selvrealisation.

I løbet af 1980'erne blev dette projekts problematiske udgangspunkt – antagelsen om eksistensen af stabile seksuelle identiteter – gradvist undermineret af teoriudviklinger baseret på læsninger af f.eks. Foucault. Disse teoriudviklinger knytter sig ikke til et bestemt program eller en fælles platform, men har fundet ind under paraplybetegnelsen queer-teori og deler til en vis grad den antagelse, at (seksuelle) identiteter snarere er *effekten* af end årsagen til (seksuelle) betydningsforhandlinger og tve-tydige virkelighedsrepræsentationer. De ikke-queerteoretiske læsninger har haft til formål at synliggøre undertrykkelse og manglende selvrealisation med henblik på frigørelse. Queeroptikken fremhæver i stedet forskydninger og mærkværdige brud i betydningsforhandlingene og foretager sine læsninger med udgangspunkt i, at udgrænsninger af 'det skæve' kaster lys over, hvordan 'det normale' konstitueres, citeres og reproduceres.

Denne indfaldsvinkel underminerer kønsforskning baseret på en traditionel kamp *mod* undertrykkelse og *for* repræsen-

tation og frigørelse knyttet til velafgrænsede grupper som for eksempel 'kvinder' og 'mænd'. I et queerperspektiv er 'kvinder', og 'mænd', 'homo'er' og 'hetero'er' entydige, politiske kategorier, som ikke bidrager til meget andet end at gentage og bekræfte legitime og derfor forståelige kønsudtryk samt gyldige, sociale organiseringer af sex og samliv.

Forbavsende få kønsforskere i Danmark og Skandinavien ser ud til at tage konsekvenserne af de urovækkende indsigter, der følger i kølvandet på queer teori. Man kan derfor nemt forledes til at tro, at kønsforskning stadigvæk kun handler om at synliggøre mænds diskrimination og undertrykkelse af kvinder.

Vi håber med dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* at vise, at dette ikke er tilfældet.

Temanummerets seks artikler eksemplificerer den bredde og dybde, som præger såvel den samfundsfaglige som den humanistiske kønsforskning, der har ladet sig inspirere af queer teori.

I de første to artikler arbejdes der med queertænkning indenfor en sociologisk fagtradition.

Henning Bech behandler i sin artikel "På tværs!" en række hovedtendenser i queer forskning og undersøger perspektivets muligheder og svagheder i forhold til især moralisme, teoretiske udgangspunkter og overskridelsesmetodologier.

I den anden artikel "Queer Frameworks and Queer Tendencies" tager Sasha Rose-neil læseren på en tur ind i de nye landskaber, der viser sig, når man medtænker queerteoretiske perspektiver i sociologien.

Med Dag Heedes artikel "Mærkværdiggørelsen af dansk litteratur" bevæger vi os ind i det humanistiske forskningsfelt. På baggrund af en række danske forfatteres tekster, diskuterer artiklen behovet for en radikal genskrivning af dansk litteraturhistorie, der skævgør den danske kanons moderne definitioner af homoseksualitet.

Vibeke Pedersen analyserer i artiklen

“Det skæve talkshow og det skæve køn” det postmoderne stjernetalkshow, hvor værten såvel som gæsten er konstrueret som syntetiske personligheder og hvor en drag queen er den ideelle vært. I artiklen diskuteres genrens potentiale for at vende op og ned på kønnets udtryk.

De to sidste artikler af Bente Meyers og Dortha Staunæs bevæger sig i mellemrummene mellem queer-studies og forskningsfelter, der har andre sociale kategorier end seksualitet som deres genstandsfelt.

Bente Meyer tager fat på spørgsmålet om, hvordan kulturelle forestillinger om objekte og handikappede kroppe påvirker opfattelser af køn. Artiklen forsøger at bygge bro mellem det anglo-amerikanske felt disability studies og nogle af de mange perspektiver på og analyser af kroppen, som har præget kønsforskningen i det seneste årti.

Dortha Staunæs tager udgangspunkt i intersektionaliteten mellem køns, queer- og etnicitetsforskning, når hun beskæftiger sig med grænsefiguren Wahid. Wahid er en undtagelse i skolegården, men hans figur

viser sig alligevel at spore forfatteren ind på en række af de normativiteter, der virker i skolelivet. På den måde er frisuren også en forskningsstrategisk gevinst for en forskning, der undersøger spændingsfelterne mellem seksualitet, køn og etnicitet, normativitet og andethed.

Endelig afsluttes temaet om kønnede skævheder med tre spidse replikker: 1) Er queer teori overhovedet ét og overhovedet det nye filosofiske paradigme? (Robin May Schott), 2) hvem er det egentlig, der kan bedrive queer-forskning og hvilken tilstand må man i givet fald være i for at gøre det? (Bonnie Barr og Maja Bissenbakker Frederiksen) og 3) om de metodologiske skævgørelsens potentiale i forhold til at “queere” de traditionelle søjler, der funderer et fag som f.eks. historie (Hilda Rømer Christensen).

God læselyst!

Temaredeaktører

Cathrine Egeland og Dortha Staunæs